บทที่ 3

อุปกรณ์และวิธีการทดลอง

การทดลองนี้เป็นการศึกษาการควบคุมและกระจายตัวทางพันธุกรรมที่ควบคุมลักษณะความแตกต่างของลักษณะป่าและปลูกในข้าว ศึกษาในลูกผสมชั่วที่ 2 ดำเนินการที่ภาควิชาพืชไร่และศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เริ่มทดลองตั้งแต่กรกฎาคม 2548 และสิ้นสุดเดือน เมษายน 2550

พันธุกรรม

ศึกษาในประชากรลูกผสมชั่วที่ 2 ระหว่างข้าวป่าปราจีนบุรี (*O. rufipogon*) และข้าวปลูกจำนวน 3 พันธุ์ โดยมีรายละเอียดแสดงในตาราง 3.1

ตารางที่ 3.1 รายชื่อพันธุ์ pedigree และรายละเอียดของพันธุ์พ่อแม่

พันธุ์ข้าว/ประชากรข้าวป่า	Pedigree/description
ข้าวป่าปราจีนบุรี (*O. rufipogon*)	ข้าวป่าสามัญชนิดหลายฤดู (perennial type) จากแปลงอนุรักษ์ข้าวป่าในศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรี ต. บ้านสร้าง อ. บ้านสร้าง จ. ปราจีนบุรี
ขาวดอกมะลิ 105 (KDML105)	คัดเลือกแบบ Pure line selection จากการรวบรวมรวงข้าวจำนวน 199 รวงจนได้สายพันธุ์ขาวมะลิ 4-2-105 เลข 2 หมายถึง พันธุ์ทดสอบที่ และเลข 105 หมายถึง แถวหรือรวงที่ 105
สุพรรณบุรี 1 (SPR1)	IR25393-57-2-3 / RD 23 / / IR27316-96-3-2-2 / / / SPRLR77205-3-2-1-1 / SPRLR79134-51-2-2
ปทุมธานี 60 (PTT60)	Dawk Mali 70 / Chinese345

โดยเมล็ดพันธุ์ลูกผสมชั่วที่ 1 ได้รับความอนุเคราะห์จากคุณวิไลลักษณ์ สมมุติ ศูนย์วิจัยข้าวปราจีนบุรีโดยใช้ข้าวป่าเป็นพันธุ์พ่อและข้าวปลูกเป็นพันธุ์แม่ในการสร้างลูกผสม จำนวน 3 คู่ผสมได้แก่

คู่ผสมที่1 ขาวดอกมะลิ 105 ×*O. rufipogon*

คู่ผสมที่2 สุพรรณบุรี 1 × *O. rufipogon*

คู่ผสมที่3 ปทุมธานี 60 × *O. rufipogon*

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ปลูกลูกผสมชั่วที่ 1 ที่ภาควิชาพืชไร่ โดยปลูกในกระถางพลาสติกขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 30 เซนติเมตรที่บรรจุดินไว้ประมาณ 4/5 ของกระถาง ปลูกจำนวนคู่ผสมละ 20 ต้น ในระยะออกรวงใช้ถุงไขสีขาวคลุมรวงข้าวแต่ละรวง เมื่อถึงระยะสุกแก่แล้วเก็บเกี่ยวเมล็ดลูกผสมชั่วที่ 2 เพื่อใช้ปลูกในการทดลอง

วิธีการทดลอง

นำเมล็ดลูกผสมชั่วที่ 2 ทั้ง 3 คู่ผสมและพันธุ์พ่อแม่เพาะบนกระดาษกรองชุบน้ำจนชุ่มใน Petri dishes บันทึกอัตราการงอกของเมล็ดหลังเพาะ 7 วัน หลังจากนั้นย้ายต้นอ่อนที่สมบูรณ์ลงปลูกในกระถางพลาสติกเหมือนที่ใช้ในลูกผสมชั่วที่ 1 ปลูกกระถางละ 10 ต้น โดยปลูกพันธุ์พ่อแม่พันธุ์ละ 50 ต้นและลูกผสมชั่วที่ 2 คู่ผสมละ 200 ต้น ใส่ปุ๋ยสูตร 16-20-0 อัตรา 25 กิโลกรัมต่อไร่ หลังย้ายปลูก 30, 60 และ 75 วัน เมื่อต้นข้าวอายุประมาณ 5 สัปดาห์ เก็บตัวอย่างใบข้าวแยกแต่ละต้น เลือกใบที่ค่อนข้างอ่อนเก็บใส่ถุงเก็บตัวอย่างและใส่ใน silica gel ที่มีภาชนะปิดอยู่ทันทีเพื่อดูดความชื้นเพื่อรักษาสภาพดีเอ็นเอในใบที่จะใช้สำหรับสกัดเพื่อนำไปวิเคราะห์ในระดับโมเลกุลต่อไป จากนั้นบันทึกลักษณะทางสัณฐานวิทยาและสรีรวิทยาแยกแต่ละต้นทุกต้นที่ระยะต่างๆของการเจริญเติบโตโดยบันทึกตามแบบบันทึกลักษณะข้าวป่าศูนย์ปฏิบัติการและเก็บเมล็ดเชื้อพันธุ์ข้าวแห่งชาติ (สงกรานต์ 2538) ดังนี้

<u>ระยะแตกกอ</u> บันทึกลักษณะทรงกอ สีกาบใบ สีแผ่นใบ สีลิ้นใบ รูปร่างลิ้นใบ สีเขี้ยวใบจำนวนหน่อต่อต้น

<u>ระยะออกรวง</u> บันทึกวันออกดอกเมื่อออกดอกได้ประมาณ 50 เปอร์เซ็นต์ สีข้อ สีปล้อง สีเกสรตัวเมีย ความยาวเกสรตัวผู้ สียอดดอก การมีหางของเมล็ด สีหาง และใช้ถุงไขสีขาวคลุมรวงข้าวแต่ละต้นละ 2 รวง เพื่อป้องกันการร่วงหล่นของเมล็ดก่อนการเก็บเกี่ยว

<u>ระยะเก็บเกี่ยว</u> บันทึกความสูงจากพื้นดินถึงคอรวงของต้นข้าวแต่ละต้นที่ระยะเก็บเกี่ยว โดยวัดจากระยะพื้นดินจนถึงคอรวง แยกเก็บเกี่ยวรวงข้าวแต่ละต้นสุ่มเก็บตัวอย่างรวงที่คลุมด้วยถุงไข นำมาวัดความยาวรวง จำนวนระแง้ เมล็ดดี และเมล็ดร่วงทั้งหมด นำเมล็ดมารวงละ 5 เมล็ด วัดความกว้างยาวของเมล็ดและบันทึกลักษณะสีเปลือกและสีเยื่อหุ้มเมล็ด

โดยให้คะแนนการบันทึกลักษณะต่างๆ ดังนี้

ลักษณะทรงกอ (1 = กอตั้ง 5 = กอเอน 9 = แผ่-นอน)

สีกาบใบ (1 = เขียว 2 = เขียวเข้ม 3 = ม่วงอ่อน 4 = ม่วง)

สีแผ่นใบ (1 = เขียว 2 = เขียวเข้ม 3 = ม่วงที่ปลาย 4 = ม่วงที่ริม 5 = ม่วงทั้งใบ)

สีลิ้นใบ (1 = ไม่มีสี 2 = สีม่วง)

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

รูปร่างลิ้นใบ (1 = แหลม 2 = มี 2 ยอด 3 = ไม่แหลม)

สีเขี้ยวใบ (1 = ไม่มีสี 2 = สีม่วง)

สีข้อ (1= เขียว 2 = ม่วง 3 = ม่วงอ่อน)

สีปล้อง (1 = เขียว 2 = เหลืองอ่อน 3 = เขียวมีเส้นม่วง 4 = ม่วง)

สีเกสรตัวเมีย (1 = ขาว 2 = แดง 3 = ม่วง 4 = ดำ)

สียอดดอก (1 = ขาว 2 = น้ำตาล 3 = แดง 4 = ม่วงดำ)

ขนาดเกสรตัวผู้ (1 = 1/4 ของเมล็ด 2 =1/2 ของเมล็ด 3 = 3/4 ของเมล็ด 4 = เต็มเมล็ด)

การมีหาง (1 = ไม่มี 2 = มี)

สีหาง (1 = ขาว 2 = เหลือง 3 = เขียวมีเส้นม่วง 4 = ม่วง X = อื่นๆ)

สีเปลือกเมล็ด (1 = ฟาง 2 = เหลือง 3 = แดง 4= น้ำตาลดำ 5 = ดำ 6 = ม่วง)

สีเยื่อหุ้มเมล็ด (1 = ขาว 2 = แดง 3 = ดำ)

หลังจากเก็บเกี่ยวตัดต้นข้าวให้สูงจากระดับผิวดินประมาณ 5 – 10 ซม. จากนั้นบันทึกลักษณะความสามารถในการเจริญหลังการเก็บเกี่ยวของต้นข้าวแต่ละต้น

การวิเคราะห์ DNA

นำตัวอย่างใบแห้งของพันธุ์พ่อแม่ของประชากรลูกผสมชั่วที่ 2 ทั้ง 3 คู่ผสมและประชากรลูกผสมชั่วที่ 2 ของคู่ผสมระหว่างข้าวป่า *O. rufipogon* และข้าวปลูกสุพรรณบุรี 1 นำมาตัดเป็นชิ้นเล็กๆ แยกตัวอย่างแต่ละต้นและบดให้ละเอียดด้วยไนโตรเจนเหลว เทตัวอย่างใส่ในหลอด eppendorf tube ขนาด 1.5 มิลลิลิตร เพื่อนำไปสกัดดีเอ็นเอโดยดัดแปลงจากวิธีการของ Xie *et al* (1999) จากนั้นนำดีเอ็นเอที่ได้มาละลายด้วย TE buffer เก็บสารละลายดีเอ็นเอที่ได้ในตู้ควบคุมอุณหภูมิ -20 ^{0}C และนำไปเพิ่มปริมาณดีเอ็นเอเป้าหมายในหลอดทดลองโดยใช้ปฏิกิริยา Polymerase Chain Reaction (PCR) และเทคนิค microsatelite markers โดยใช้ไพรเมอร์จำนวน 66 ตัว (ตารางที่ 3.2)

ปฏิกิริยา PCR มีหลักการทำงานคือขั้นแรกทำให้ดีเอ็นเอต้นแบบเสียสภาพแยกเป็นสายเดี่ยว (denaturation)โดยการใช้อุณหภูมิสูงที่ 94 -95 ˚C ขั้นที่สองลดอุณหภูมิลงอย่างรวดเร็วเพื่อให้ primer จับกับดีเอ็นเอเป้าหมาย (primer annealing) ซึ่งอุณหภูมิที่ใช้จะอยู่ในช่วง 48-67 ˚C ขึ้นกับขนาดและองค์ประกอบของเบสในไพรเมอร์ที่ใช้ และขั้นสุดท้าย เอนไซม์ Tag polymerase จะทำหน้าที่สังเคราะห์ดีเอ็นเอต่อจากไพรเมอร์ (primer extension) โดยมีดีเอ็นเอเป้าหมายเดิมเป็นต้นแบบ ดีเอ็นเอและอุณหภูมิที่ใช้เพื่อให้เอนไซม์ ทำงานได้ดีที่สุดคือ 72 ˚C เมื่อปฏิกิริยาดำเนินไปครบทั้ง 3 ขั้นตอน โมเลกุลดีเอ็นเอเป้าหมายจะเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่า ทำซ้ำประมาณ 30-40 รอบก็

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

สามารถเพิ่มปริมาณดีเอ็นเอเป้าหมายได้เพียงพอที่จะนำไปวิเคราะห์ จากนั้นนำผลิตภัณฑ์ของ PCR ที่ได้ไปแยกขนาดดีเอ็นเอด้วย ด้วย 10% polyacrelamide gel electrophoresis นำแผ่น gel ที่ได้ไปย้อมสีด้วย Ethidium bromide เพื่อดูการเกิดลายพิมพ์ดีเอ็นเอภายใต้แสงยูวีของเครื่อง UV transiluminitor และบันทึกภาพด้วยกล้องดิจิตอล เพื่อนำไปวิเคราะห์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอ

วิเคราะห์ความแตกต่างของแถบดีเอ็นเอ (polymorphism) ในพันธุ์พ่อแม่ระหว่างข้าวป่า *O. rufipogon* กับข้าวปลูก 3 พันธุ์ได้แก่ ขาวดอกมะลิ 105 สุพรรณบุรี 1 และปทุมธานี 60 และในลูกผสมชั่วที่ 2 ระหว่างข้าวป่า *O. rufipogon* และข้าวปลูกสุพรรณบุรี 1 โดยแบ่งลูกผสมชั่วที่ 2 เป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มต้นที่มีค่าเปอร์เซ็นต์การร่วงของเมล็ดที่มีค่าสูงสุด และต่ำสุดอย่างละ 5 ตัวอย่าง นำมาผสมกันในปริมาณตัวอย่างละ 10 ไมโครลิตรให้เป็นตัวแทนประชากรที่มีลักษณะร่วงและไม่ร่วงของเมล็ดโดยดัดแปลงจากวิธี Bulk Segregant Analysis (BAS) (Masojc´, 2002)

เลือกไพรเมอร์ที่แสดงความสัมพันธ์กับลักษณะการร่วงของเมล็ดในลูกผสมชั่วที่ 2 โดยวิธีการ BAS และไพรเมอร์ที่อยู่บริเวณใกล้กันบนโครโมโซมเดียวกันนำไปศึกษาในประชากรลูกผสมชั่วที่ 2 ทั้งหมด 200 ตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

<u>ลักษณะทางคุณภาพ (Qualitative traits)</u>

ประเมินการกระจายตัวโดยการจัดกลุ่ม ทดสอบการกระจายตัวโดยใช้ chi-squre test (χ^2) และการจัดกลุ่มลักษณะ (lingkage group) เพื่อหาความสัมพันธ์และระยะห่างระหว่างยีน

<u>ลักษณะทางปริมาณ (Quantitative traits)</u>

คำนวณค่าเฉลี่ย (mean), ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (sd) การกระจายความถี่

<u>ความสัมพันธ์ระหว่าง marker และลักษณะความแตกต่างระหว่างข้าวป่าและข้าวปลูก</u>

วิเคราะห์ลายพิมพ์ดีเอ็นเอของประชากรลูกผสมชั่วที่ 2 โดยการจัดกลุ่มการกระจายตัวของ marker class เปรียบเทียบกับลายพิมพ์ดีเอ็นเอของพันธุ์พ่อแม่ โดยกำหนดให้ลูกผสมชั่วที่ 2 ที่มี allele เหมือนพันธุ์พ่อแทนสัญลักษณ์ด้วย A ลูกผสมชั่วที่ 2 ที่มี allele เหมือนพันธุ์แม่แทนสัญลักษณ์ด้วย B ส่วนลูกผสมชั่วที่ 2 ที่มี allele เหมือนทั้งพันธุ์พ่อและแม่แทนสัญลักษณ์เป็น H ทดสอบความแตกต่างทางสถิติของค่าเฉลี่ยของเปอร์เซ็นต์การร่วงของเมล็ดในแต่ละ microsatellite allele โดยวิธี unpaired t-test ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง markers และลักษณะทางปริมาณ (quantitative traits) โดยวิธี Linkage analysis โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ MAP Manager QTXb20 ใช้หลักของ maximum likelihood method โดย LOD $\geq$ 3.0 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ระหว่าง marker และลักษณะทางปริมาณ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 ชื่อ Microsattelite primer จำนวน 66 ไพรเมอร์ ลำดับเบส ตำแหน่งโครโมโซม และ annealing temperature ที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับ	ชื่อไพรเมอร์	ลำดับเบส	โครโมโซม	Annealing Temperature	Reference
1	RM237F	5'-CAAATCCCGACTGCTGTCC-3'	1	53	Chen *et al*., 1997
	RM237R	5'-TGGGAAGAGAGCACTACAGC-3'			
2	RM246F	5'-GAGCTCCATCAGCCATTCAG-3'	1	53	Chen *et al*., 1997
	RM246R	5'-CTGAGTGCTGCTGCGACT-3'			
3	RM1F	5'-GCGAAAACACAATGCAAAAA-3'	1	55	Panaud *et al*., 1996
	RM1R	5'-GCGTTGGTTGGACCTGAC-3'			
4	RM212F	5'-CCACTTTCAGCTACTACCAG-3'	1	55	Chen *et al*., 1997
	RM212R	5'-CACCCATTTGTCTCTCATTATG-3'			
5	RM104F	5'-GGAAGAGGAGAGAAAGATGTGTGTCG-3'	1	61	Akagi *et al*., 1997
	RM104R	5'-TCAACAGACCACACCGCCACCGC-3'			
6	RM341F	5'-CAAGAAACCTCAATCCGAGC-3'	2	53	Temnykh *et al*., 2000
	RM341R	5'-CTCCTCCCGATCCCAATC-3'			
7	RM48F	5'-TGTCCCACTGCTTTCAAGC-3'	2	53	Chen *et al*., 1997
	RM48R	5'-CGAGAATGAGGGACAAATAACC-3'			
8	RM211F	5'-CCGATCTCATCAACCAACTG-3'	2	55	Chen *et al*., 1997
	RM211R	5'-CTTCACGAGGATCTCAAAGG-3'			
9	RM6F	5'-GTCCCCTCCACCCAATTC-3'	2	55	Panaud *et al*., 1996
	RM6R	5'-TCGTCTACTGTTGGCTGCAC-3'			
10	RM203F	5'-CCTATCCCATTAGCCAAACATTGC-3'	2	60	Akagi *et al*., 1996
	RM203R	5'-GATTTACCTCGACGCCAACCTG-3'			
11	RM145F	5'-CCGGTAGGCGCCCTGCAGTTTC-3'	2	65	Akagi *et al*., 1996
	RM145R	5'-CAAGGACCCCATCCTCGGCGTCGTC-3'			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อไพรเมอร์	ลำดับเบส	โครโมโซม	Annealing Temperature	Reference
12	RM22F	5'-GGTTTGGGAGCCCATAATCT-3'	3	55	Panaud *et al*., 1996
	RM22R	5'-CTGGGCTTCTTTCACTCGTC-3'			
13	RM55F	5'-CCGTCGCCGTAGTAGAGAAG-3'	3	55	Chen *et al*., 1997
	RM55R	5'-TCCCGGTTATTTTAAGGCG-3'			
14	RM546F	5'-GAGATGTAGACGTAGACGGCG-3'	3	57	Temnykh *et al*., 2001
	RM546R	5'-GATCATCGTCCTTCCTCTGC-3'			
15	RM143F	5'-GTCCCGAACCCTAGCCCGAGGG-3'	3	67	Temnykh *et al*., 2000
	RM143R	5'-AGAGGCCCTCCACATGGCGACC-3'			
16	RM303F	5'-GCATGGCCAAATATTAAAGG-3'	4	50	Temnykh *et al*., 2000
	RM303R	5'-GGTTGGAAATAGAAGTTCGGT-3'			
17	RM280F	5'-ACACGATCCACTTTGCGC-3'	4	50	Temnykh *et al*., 2000
	RM280R	5'-TGTGTCTTGAGCAGCCAGG-3'			
18	RM335F	5'-GTACACACCCACATCGAGAAG-3'	4	55	Temnykh *et al*., 2000
	RM335R	5'-GCTCTATGCGAGTATCCATGG-3'			
19	RM241F	5'-GAGCCAAATAAGATCGCTGA-3'	4	55	Chen *et al*., 1997
	RM241R	5'-TGCAAGCAGCAGATTTAGTG-3'			
20	RM348F	5'-CCGCTACTAATAGCAGAGAG-3'	4	55	Blight *et al*., 1999
	RM348R	5'-GGAGCTTTGTTCTTGCGAAC-3'			
21	RM349F	5'-TTGCCATTCGCGTGGAGGCG-3'	4	57	Blight *et al*., 1999
	RM349R	5'-GTCCATCATCCCTATGGT-3'			
22	RM273F	5'-GAAGCCGTCGTGAAGTTACC-3'	4	67	Temnykh *et al*., 2000
	RM273R	5'-GTTTCCTACCTGATCGCGAC-3'			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อไพรเมอร์	ลำดับเบส	โครโมโซม	Annealing Temperature	Reference
23	RM131F	5’-TCCTCCCTCCCTTCGCCCACTG-3'	4	67	Temnykh *et al*., 2000
	RM131R	5'-CGATGTTCGCCATGGCTGCTCC-3'			
24	RM124F	5'-ATCGTCTGCGTTGCGGCTGCTG-3'	4	67	Temnykh *et al*., 2001
	RM124R	5'-CATGGATCACGAGCTCCCCCC-3'			
25	RM13F	5'-TCCAACATGGCAAGAGAGAG-3'	5	50	Temnykh *et al*., 2001
	RM13R	5'-GGTGGCATTCGATTCCAG-3'			
26	RM122F	5'-GAGTCGATGTAATGTCATCAGTGC-3'	5	55	Wu *et al*., 1993
	RM122R	5'-GAAGGAGGTATCGCTTTGTTGGAC-3'			
27	RM153F	5'-GCCTCGAGCATCATCATCAG-3'	5	57	Akagi *et al*., 1996
	RM153R	5'-ATCAACCTGCACTTGCCTGG-3'			
28	RM164F	5'-TCTTGCCCGTCACTGCAGATATCC-3'	5	58	Wu *et al*., 1993
	RM164R	5'-GCAGCCCTAATGCTACAATTCTTC-3'			
29	RM178F	5'-TCGCGTGAAAGATAAGCGGCGC-3'	5	65	Temnykh *et al*., 2001
	RM178R	5'-GATCACCGTTCCCTCCGCCTGC-3'			
30	RM190F	5'-CTTTGTCTATCTCAAGACAC-3'	6	48	Akagi *et al*., 1996
	RM190R	5'-TTGCAGATGTTCTTCCTGATG-3'			
31	RM225F	5'-TGCCCATATGGTCTGGATG-3'	6	53	Chen *et al*., 1997
	RM225R	5'-GAAAGTGGATCAGGAAGGC-3'			
32	RM253F	5'-TCCTTCAAGAGTGCAAAACC-3'	6	58	unknow
	RM253R	5'-GCATTGTCATGTCGAAGCC-3'			
33	RM103F	5'-CTTCCAATTCAGGCCGGCTGGC-3'	6	60	Temnykh *et al*., 2000
	RM103R	5'-CGCCACAGCTGACCATGCATGC-3'			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อไพรเมอร์	ลำดับเบส	โครโมโซม	Annealing Temperature	Reference
34	RM170F	5'-TCGCGCTTCCTCGTCGACG-3'	6	60	Temnykh *et al*., 2000
	RM170R	5'-CCCGCTTGCAGAGGAAGCAGCC-3'			
35	RM586F	5'-ACCTCGCGTTATTAGGTACCC-3'	6	60	Temnykh *et al*., 2001
	RM586R	5'-GAGATACGCCAACGAGATACC-3'			
36	RM11F	5'-TCTCCTCTTCCCCCGATC-3'	7	53	Panaud *et al*., 1996
	RM11R	5'-ATAGCGGGCGAGGCTTAG-3'			
37	RM10F	5'-TTGTCAAGAGGAGGCATCG-3'	7	53	Panaud *et al*., 1996
	RM10R	5'-CAGAATGGGAAATGGGTCC-3'			
38	RM436F	5'-ATTCCTGCAGTAAAGCACGG-3'	7	55	Temnykh *et al*., 2001
	RM436R	5'-CTTCGTGTACCTCCCCAAAC-3'			
39	RM295F	5'-CGAGACGAGCATCGGATAAG-3'	7	60	Temnykh *et al*., 2000
	RM295R	5'-GAGGGTACAACTTAGGACGCA-3'			
40	RM118F	5'-CCAATCGGAGCCACCGGAGAGC-3'	7	67	Temnykh *et al*., 2000
	RM118R	5'-CACATCCTCCAGCGACGCCGAG-3'			
41	RM256F	5'-GACAGGGAGTGATTGAAGGC-3'	8	50	Chen *et al*., 1997
	RM256R	5'-GTTGATTTCGCCAAGGGC-3'			
42	RM52F	5'-CTACTCGCGCGTGGAGTT-3'	8	53	Temnykh *et al*., 2000
	RM52R	5'-TGTCTTACTGGTGAAGCTGG-3'			
43	RM38F	5'-ACGAGCTCTCGATCAGCCTA-3'	8	50	Chen *et al*., 1997
	RM38R	5'-TCGGTCTCCATGTCCCAC-3'			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อไพรเมอร์	ลำดับเบส	โครโมโซม	Annealing Temperature	Reference
44	RM44F	5'-ACGGGCAATCCGAACAACC-3'	8	55	Chen *et al*., 1997
	RM44R	5'-TCGGGAAAACCTACCCTACC-3'			
45	RM149F	5'-GCTGACCAACGAACCTAGGCCG-3'	8	55	Temnykh *et al*., 2000
	RM149R	5'-GTTGGAAGCCTTTCCTCGTAACACG-3'			
46	RM25F	5'-GGAAAGAATGATCTTTTCATGG-3'	8	55	Chen *et al*., 1997
	RM25R	5'-CTACCATCAAAACCAATGTTC-3 '			
47	RM223F	5'-GAGTGAGCTTGGGCTGAAAC-3'	8	57	Chen *et al*., 1997
	RM223R	5'-GAAGGCAAGTCTTGGCACTG-3'			
48	RM245F	5'-ATGCGCCAGTGAATAGC-3'	9	50	Chen *et al*., 1997
	RM245R	5'-CTGAGAATCCAATTATCTGGGG-3'			
49	RM219F	5'-CGTCGGATGATGTAAAGCCT-3'	9	50	Chen *et al*., 1997
	RM219R	5'-CATATCGGCATTCGCCTG-3'			
50	OSR28F	5'-AGCAGGTATTAGCTTAGCTTAGCTGG-3'	9	55	Akagi *et al*., 1996
	OSR28R	5'-ACTGCACATGAGCAGAGACA-3'			
51	RM321F	5'-CCAACACTGCCACTCTGTTC-3'	9	55	Temnykh *et al*., 2000
	RM321R	5'-GAGGATGGACACCTTGATCG-3'			
52	RM316F	5'-CTAGTTGGGCATACGATGGC-3'	9	57	Temnykh *et al*., 2000
	RM316R	5' ACGCTTATATGTTACGTCAAC-3'			
53	RM444F	5'-GCTCCACCTGCTTAAGCATC-3'	9	57	Temnykh *et al*., 2001
	RM444R	5'-TGAAGACCATGTTCTGCAGG-3'			
54	RM105F	5'-GTCGTCGACCCATCGGAGCCAC-3'	9	67	Temnykh *et al*., 2001
	RM105R	5'-TGGTCGAGGTGGGGATCGGGTC-3'			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อไพรเมอร์	ลำดับเบส	โครโมโซม	Annealing Temperature	Reference
55	RM474	5'-AAGATGTACGGGTGGCATTC-3'	10	55	unknow
	RM474	5'-TATGAGCTGGTGAGCAATGG-3'			
56	RM171F	5'-AACGGAGGACACGTACTTAC-3'	10	55	Temnykh *et al*., 2000
	RM171R	5'-ACGAGATACGTACGCCTTTG-3'			
57	RM294F	5'-TTGGCCTAGTGCCTCCAATC-3'	10	57	Temnykh *et al*., 2000
	RM294R	5'-GAGGGTACAACTTAGGACGCA-3'			
58	RM184F	5'-ATCCCATTCGCAAAACCGGCC-3'	10	65	Temnykh *et al*., 2000
	RM184R	5'-TGACACTTGGAGAGCGGTGTGG-3'			
59	RM167F	5'-GATCCAGCGTGAGGAACACGT-3'	11	55	Wu *et al*.,1993
	RM167R	5'-AGTCCGACCACAAGGTGCGTTGTC-3'			
60	RM4F	5'-TTGACGAGGTCAGCACTGAC-3'	11	57	Temnykh *et al*., 2001
	RM4R	5'-AGGGTGTATCCGACTCATCG-3'			
61	RM21F	5'-ACAGTATTCCGTAGGCACGG-3'	11	57	Panaud *et al*., 1996
	RM21R	5'-GCTCCATGAGGGTGGTAGAG-3'			
62	RM144F	5'-TGCCCTGGCGCAAATTTGATCC-3'	11	62	Temnykh *et al*., 2000
	RM144R	5'-GCTAGAGGAGATCAGATGGTAGTGCATG-3'			
63	RM260F	5'-ACTCCACTATGACCCAGAG-3'	12	55	Chen *et al*., 1997
	RM260R	5'-GAACAATCCCTTCTACGATCG-3'			
64	RM20F	5'-ATCTTGTCCCTGCAGGTCAT-3'	11	53	Panaud *et al*.,1996
	RM20R	5'-GAAACAGAGGCAATTTCATTG-3'			
65	RM270F	5'-GGCCGTTGGTTCTAAAATC-3'	12	55	Temnykh *et al*.,2001
	RM270R	5'-GCAAATGCGCCTCGTGTC-3'			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อไพรเมอร์	ลำดับเบส	โครโมโซม	Annealing Temperature	Reference
66	RM117F	5'-CGATCCATTCCTGCTGCTCGCG-3'	12	67	Temnykh *et al*., 2000
	RM117R	5'-CGCCCCCATGCATGAGAAGACG-3'			

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved